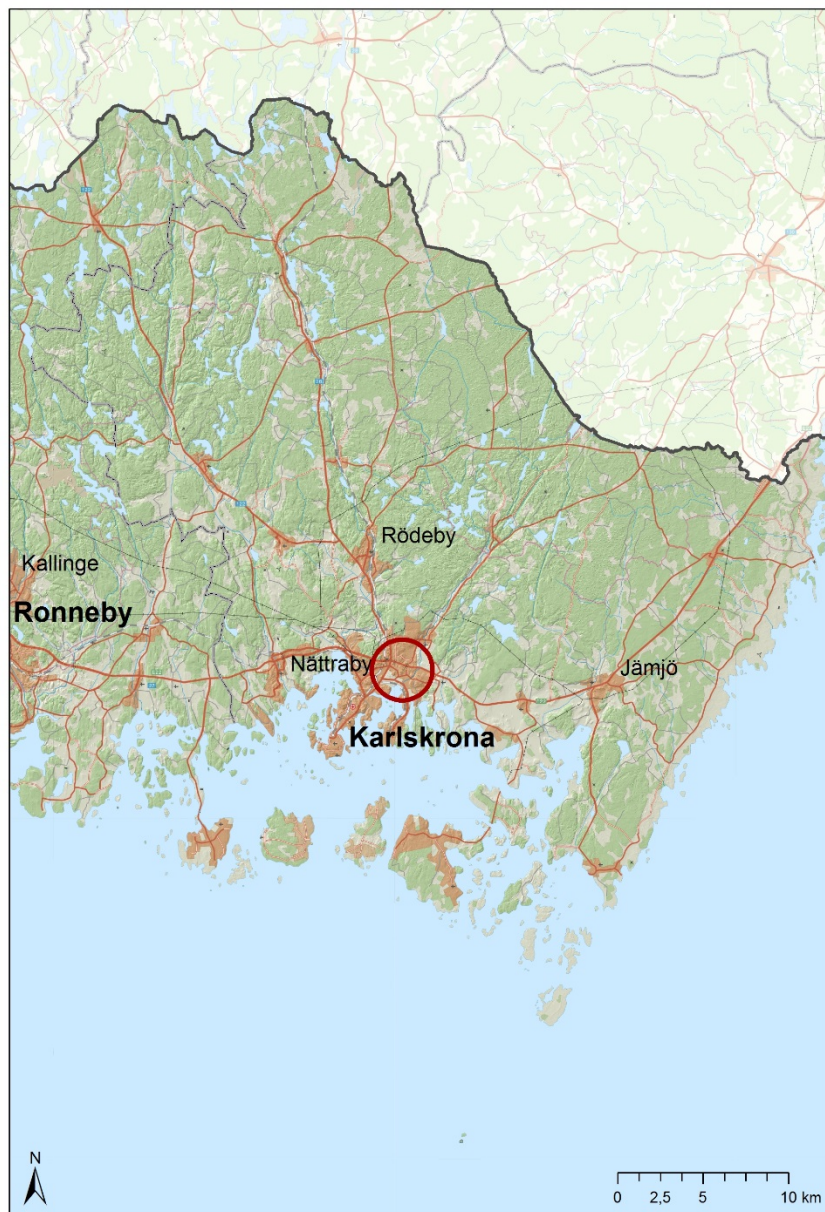

LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-område

SE0410129 Lyckeby ekebacke

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, till exempel skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, till exempel skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shape-fil. För mer information se Länsstyrelsens hemsida.

**LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN**

Jonas Warhammar

Bevarandeplan för Natura 2000-området**SE0410129 Lyckeby ekebacke**

Kommun: Karlskrona

Områdets totala areal: 13,4 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2016-08-26

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-21

Markägarförhållanden:

Kommun

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1998-12-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm**Naturtyper och arter som ska bevaras i området:**Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

9070 - Trädklädd betesmark

1083 - Ekoxe, *Lucanus cervus*1084 - Läderbagge, *Osmoderma eremita***Bevarandesyfte**

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området. Lyckeby ekebacke bidrar till att uppfylla miljömålen Ett rikt odlingslandskap, God bebyggd miljö och Ett rikt växt- och djurliv.

Det främsta bevarandesyftet med detta område är att bevara områdets ekhagmarker och arten läderbagge. Även andra naturvärden är kopplade till ekarna som har en rik förekomst av lavar och svampar.

Lyckeby ekebacke är en del av Karlskronas tätortsnära skogar. I Karlskronas närhet finns ett flertal mycket värdefulla ekområden. Samtliga är förmodligen rester av det herrgårdslandskap som tidigare fanns kring de militära boställen (herrgårdar) som var utspridda kring staden. Många regionalt viktiga lokaler för rödlistade svampar, epifytiska lavar och vedlevande skalbaggar finns i Karlskronaområdet och Lyckeby ekebacke är en viktig kugge i detta nätverk.

Beskrivning av området

Lyckeby ekebacke är en trädklädd betesmark i nära anslutning till Lyckeby tätort. Området karaktäriseras av grova ekar med höga naturvärden. De dominerande träden och buskarna är ek, en och hassel med inslag av björk och enstaka vildapelträd. Övriga trädslag är bok, avenbok, lind, alm, lönn, ask, rönn, oxel, klibbal, sälk och hägg. Mellan mindre höjder och hållmarker ligger större, gräsbevuxna ytor. I anslutning till hållmarkerna bildar slån och hagtorn täta buskage. Insektfaunan och lavfloran är rik, bland annat förekommer skalbaggar läderbagge, ekoxe, taggbock och skeppsvarvsflugor. I de gamla ekarna förekommer hänsynskrävande och ovanliga vedsvampar, exempelvis oxtungssvamp, ekticka och korallticka. Bland noterade lavar kan nämnas gammelekslav och sydlig sotlav.

Fältskiktet domineras i hagmarken av olika gräs som knägräs, stagg och vårbrodd, samt örter som ängsskära. Vid botaniska inventeringar på 1970-talet gjordes även fynd av ovanligare arter som kattfot, jungfru Marie nycklar och axveronika. I norr finns ett mindre, fuktigt parti med tåg- och starrarter.

Lyckeby ekebacke är en ekhage av stor betydelse som strövområde och för friluftaktiviteter, då området ligger i nära anslutning till Lyckeby tätort. Sedan århundraden har Ekebacken varit samlingsplats för befolkningen i östra Blekinge. Fornminne i form av en så kallad domarring finns i områdets södra del.

Vad kan påverka negativt

- Minskat eller upphört bete vilket på sikt leder till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Tillskottsutfodring av betesdjuren ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.
- Luftföroreningar, främst bilavgaser från angränsande större vägar, kan utarma den känsliga epifytfloran av lavar och svampar som är knutna till gamla grova ekar.
- Slitage från tramp i områden med värdefull markflora.
- Bristande trädkontinuitet leder på sikt till att ersättningsträd saknas när de gamla träden dör. Föryngring av ek är förutsättning för framtida jätteträd och kontinuitet av grova träd.
- Igenväxning i ekdominerade miljöer med ljus- och värmekrävande arter, kan ge en ändrad art- och trädslagssammansättning då miljön blir slutnare än tidigare. Grova eller gamla träd, främst ek, kan skuggas ihjäl i förtid om andra träd tillåts växa upp i kronorna.
- Läderbagge och ekoxe hotas av att glesa bestånd med gamla ädellövträd generellt blir allt mer sällsynta, samt av att grov, död ved minskar i markerna. Långa avstånd mellan värdefulla livsmiljöer minskar dess spridningsmöjligheter och möjlighet till genutbyte med andra populationer. Då förekomsten av arterna är isolerad är det nödvändigt att vid åtgärder eller planering av landskapet runt Natura 2000 ta hänsyn till möjligheten att minska isolering/fragmentering.
- Bortförsl av död ved eller borttagande av döda träd. Död ved bör sparas i området vid röjningsåtgärder och vid eventuell nedtagning av döda träd invid stigar och leder. Om träd åtgärdas av säkerhetsmässiga skäl bör träden i första hand beskäras eller sparas som högstubbe som alternativ till att hela trädet tas ned.

Bevarandeåtgärder

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29 §§).

Skydd för området

-Området är avsatt som naturreservat sedan 1969, med en skötselplan från 1978 och skyddas enligt 7 kap 4-6 och 30 §§ miljöbalken. I reservatsföreskrifterna regleras naturvårdsförvaltningen, allmänhetens rättigheter och skyldigheter samt markägarens och nyttjanderättshavarens förfoganderätt över området och vad denne behöver tåla för intrång. Reservatet förvaltas av Karlskrona kommun.

-Miljöersättning för bevarande av betesmarker och slåtterängar enligt Miljö- och landsbygdsprogrammet år 2014-2020 finns i området.

-Ekoxe är fridlyst enligt 6 § Artskyddsförordningen (2007:845), vilket innebär att det är förbjudet att döda, skada, fånga eller på annat sätt samla in exemplar eller att ta bort eller skada ägg, rom, larver eller bon.

-Läderbagge är fridlyst enligt 4 § Artskyddsförordningen (2007:845). Det innebär att det är förbjudet att avsiktligt fånga, döda eller störa djur samt ta bort eller skada ägg, rom, larver eller bon. Det är också förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats, vilket innebär att inte bara arten, utan även dess livsmiljö under alla levnadsstadier är skyddad.

Behov av skötselåtgärder

- Områden som inte hävdas med bete behöver återkommande röjningar.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har övnnsamt tillstånd

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:**9070 - Trädklädd betesmark**

Areal: 13,4 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Trädskiktet i hagmarken domineras av grova, vidkroniga ekar, med ett inslag av björk, lind, ask och lönn. Här växer också enstaka träd av oxel, rönn och sälg. Buskskiktet domineras av hassel, med inslag av hagtorn, rosor och slånbuskar, samt en del enbuskar. Det finns betespräglade gräsmarksarter i fältskiktet som knägräs, stagg och ärenpris. Vedsvampar som oxtungsvamp, ekticka och svavelticka finns i området.

Bevarandemål

Arealen trädklädd betesmark ska vara minst 13,4 hektar. Bete ska påverka områdets dynamik och struktur. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Det ska finnas ett buskskikt med olika växtarter som en, hassel, slån och hagtorn. Det ska finnas liggande död ved och stubbar, stående döda eller döende träd, gamla träd med grov bark, skador, håligheter, mulm eller döda delar. Solexponerade, varma och vindskyddade miljöer och strukturer ska utgöra ett måttligt inslag genom en variation av öppna och tätare delar, samt bryn. Det ska finnas följande arter: gammelekslav, gulpudrad spiklav och grå skärelav. Blommande och bärande buskar och träd finns i solexponerat läge. Jätteträd och efterträdare till dessa ska stå fritt med solexponerade stammar.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms vara måttligt till gott. Bättre beteshävd behövs i området.

1083 - Ekoxe, *Lucanus cervus*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Ekoxen är värmekrävande och förekommer ofta i sydsluttningar, företrädesvis glesa, soliga sådana som till exempel trädbevuxna hagmarker och gamla ekskogar. Larvutvecklingen sker främst i ek, men har även konstaterats i bok, björk, lönn och hassel.

Arten utvecklas i döda, underjordiska delar av olika lövträd, främst ek. Larverna ligger ofta i jorden och gnager på döda rotdelar även på levande träd. Larver har dessutom vid upprepade tillfällen påträffats under marken på liggande ekstockar, där de gnager på de mot marken vända delarna.

Larvutvecklingen är lång och anses kunna sträcka sig över fem år. Förpuppningen sker i en hönsäggstor kokong. De fullbildade skalbaggar kläcks i mitten av juni, då flyger hanarna omkring för att leta efter honor. Hanarna lever under ganska kort tid (ett par veckor) medan honorna kan påträffas in i början av augusti. Arten flyger i skymningen och lockas av sav som sipprar ut från ekstammar.

Arten gynnas av betesdrift och plockhuggning eller motsvarande ingrepp som skapar substrat och håller marken glest och luckigt trädbevuxen, samt ger god möjlighet för ljuskrävande träd som ek att förnyra sig. Arten är inte rödlistad i Sverige, utan bedöms som livskraftig. Blekinge kan betraktas som ett av de viktigaste fästena i den nordliga delen av utbredningsområdet i Europa. Förutom i Blekinge, Kalmar län, och i eklandskapet söder om Linköping, är ekoxen sällsynt. Arten missgynnas av igenväxning av glesa bestånd av gamla ädellövträd, samt av en minskad tillgång på död, grov ved i skogslandskapet.

Fynd av ekoxe i Lyckeby ekebacke har rapporterats till Artportalen vid flera tillfällen under 2000-talet, spritt över hela området. Fynden har varit både döda exemplar eller fragment och levande skalbaggar.

Bevarandemål

Ekoxe ska förekomma i området. Trädklädd betesmark, som är ekoxens livsmiljö, ska bibehållas i gynnsamt tillstånd enligt de bevarandemål som är formulerade för denna.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för ekoxe bedöms som gott, men det behövs återkommande röjningar i områden som inte betas, och död ved kan behöva sparas i större utsträckning.

1084 - Läderbagge, *Osmoderma eremita*

Artens förekomst är fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Läderbagge är knuten till äldre ihåliga lövträd med mulm (löst material som till största delen består av nedbruten ved). I Sverige förekommer den främst i ek, men även i ask, lind, bok och andra lövträd. Läderbaggens livsmiljöer utgörs av trädbärande hagmarker, alléer och parker, men ibland även av mer slutna ekdominerade bestånd. God solexponering påverkar mikroklimatet inne i hålträden, och läderbaggen föredrar träd som står fristående eller halvöppet. Läderbaggen förekommer endast i områden med mycket gamla ädellövträd och indikerar genom sin förekomst att miljön är mycket värdefull och att artrikedomen av andra vedlevande skalbaggar är hög. I Blekinge förekommer läderbaggen kustnära i hela länet, med en koncentration av lokaler mellan Ronneby och en bit öster om Karlskrona. Detta område ses som en nationell värde-trakt för läderbaggen, som är särskilt viktigt att prioritera i arbetet med att bevara arten.

Larven lever inne i stamhåligheternas mulm, där de gnager på den omgivande fastare döda veden. Arten kan stanna mycket länge i samma träd, vilket gör att stora mängder av de karaktäristiska exkrementerna efter hand ansamlas inuti träden. Larvutvecklingen tar i Sverige 3-4 år. Förpuppningen sker under sommaren i en ganska fast kokong i stamhåligheterna. Den fullbildade skalbaggen lever upp till en månad och påträffas i juli och augusti. Ibland kan de ses krypa på stammarna, men oftast uppehåller de sig inne i hålträden.

Läderbagge har begränsad spridningsbenägenhet och de flesta individer stannar under hela sin livstid i det träd där de kläckts. Den längsta dokumenterade sträcka som arten förflyttat sig är i Sverige 500 meter. De flesta förflyttningar som görs är dock korta, 50-100 meter, trots att lämpliga träd finns på längre avstånd. Om avstånden är längre mellan lämpliga hålträd får isoleringseffekten stor betydelse för artens förekomstsmönster.

Arten gynnas av betesdrift och plockhuggning eller motsvarande ingrepp som håller trädskiftet glest och luckigt, med god möjlighet för ljuskrävande träd som ek att utveckla mulmträd och att föryngra sig. Läderbaggen är rödlistad som nära hotad, och missgynnas av flera orsaker, bland annat igenväxning och en bruten kontinuitet av jätteträd.

Sedan 90-talet har fynd av läderbagge i Lyckeby ekebacke rapporterats till Artportalen från flera träd spritt över hela området. Fynden har varit både i form av spillning och levande skalbaggar.

Bevarandemål

Läderbagge ska förekomma i flera träd inom hela området. Trädklädd betesmark, som är läderbaggens livsmiljö, ska bibehållas i gynnsamt tillstånd enligt de bevarandemål som är formulerade för denna.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet för läderbagge bedöms som gott, men det behövs återkommande röjningar i de områden som inte betas.

Dokumentation

- ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
- Artportalen, www.artportalen.se (uttag 2016-02-20).
- Jordbruksverket 2004. Ängs- och betesmarksinventering. Tillgänglig:
<https://etjanst.sjv.se/tuvaut/site/webapp/tuvaut.html>
- Länsstyrelsen i Blekinge län. 1969. Beslut om bildande av Ekebackens naturreservat i Karlskrona kommun.
- Länsstyrelsen i Blekinge län. 1978. Skötselplan för Ekebackens naturreservat i Karlskrona kommun.
- Mattsson, L. 1974. Lyckeby ekebacke, Botanisk inventering. Opublicerad inventering.
- Naturvårdsverket 2011. Vägledning för de svenska arterna i habitatdirektivets bilaga 2. Dnr NV-01162-10.
- Naturvårdsverket 2011. Vägledning för de svenska naturtyperna i habitatdirektivets bilaga 1. Dnr NV-04493-11.
- Rikets allmänna kartverk 1915-1919. Häradsekonomiska kartan, Blekinge, Lyckeby (42). Digitalt material © Lantmäteriet. www.lantmateriet.se.

Bilagor

Bilaga 1. Områdeskarta

Natura 2000 - SE0410129 Lyckeby ekebacke

